

Húszéves a SIBID, az információs, könyvtári és kiadói szabványosítás orosz rendszere

A volt Szovjetunióban – jórészt A. A. Hrenkova könyvtártudós és könyvtárpolitikus ismeretterjesztő és felvilágosító munkájának köszönhetően – a könyvtárosok már a 60-as évek közepén rájöttek arra, hogy az alapvető munkafolyamatok technológiai és terminológiai szabványosítása nélkül semmiféle korszerűsítés nem képzelhető el ebben a legszámosabb, ezen belül rendkívül differenciált intézményrendszerben.

Az „első fecske” 1965-ben e téren az országos katalogizálási konferencia volt, amely cselekvési tervet munkált ki az egységes katalogizálási szabvány tető alá hozására. Ez a „történeti jelentőségű” dokumentum azután 1969-ben jelent meg, illetve lépett hatályba.

1967 és 1970 között a szabványügyi szakemberek vették át a további kezdeményezést, amikor is – a VINITI, a Lenin Könyvtár és egy sor más tájékoztatási–kiadói „főintézmény” részvételével – 15 országos szabványt sikerült elkészíteni a szóban forgó három, ám igencsak szoros kapcsolatban álló szakterületről.

A formálisan is közös szabványosítási rendszer megteremtésére könyvtári berkekből származott a közelesem megvalósult javaslat. 1978-ban a Lenin Könyvtárban szabványosítási ügyosztály alakult. Még ugyanebben az évben keletkezett az *Alapelvek a tudományos–műszaki–információs, a*

könyvtári és bibliográfiai, valamint a szerkesztői–kiadói tevékenység szabványosítását végző rendszer, a SIBID létrehozásához c. dokumentum, amely létrejöttét illetően azonnal zöld utat kapott.

A SIBID összetevője lett az Állami Szabványosítási Rendszernek. Eddigi pályafutása során 48 országos és 160 ágazati szabványt dolgozott ki és installált. Az országos szabványok mindig elsőbbséget kaptak a kimunkálás folyamatában az éppen napirenden levő ágazatiak kimunkálásához képest. Fontos hangsúlyozni: az országos szabványok kivétel nélkül a nemzetközi szabványokat tekintették alapvetésnek.

O. Cubar'an annak idején azt mondta: „A könyvtári munkafolyamatok egységesítésének és minőségi javításának legmagasabb formája a szabványosítás.” Az elmúlt 20 év tanúskodik róla: igaza volt neki, s nemcsak a könyvtárak, hanem a másik két tevékenységi forma vonatkozásában is.

A cikk végén a szerző közli a SIBID rendszeréhez tartozó államközi szabványok listáját az 1998. április 1-jei hatályosságuknak megfelelően.

ŠAVYRKINA, N.: Vnosá porádok v professional'nuó sferu: standartizaciá. = Biblioteka, 8. sz. 1998. p. 38–40./

(Futala Tibor)

Könyvtáros- és informatorképzés Csehországban

Csehországban a könyvtárosképzés kezdetei a század húszas éveire esnek, amikor is a prágai Károly Egyetemen – kiegészítő szakként – szemináriumok és speciálkollégiumok formájában lehetett felkészülni e hivatás gyakorlására.

Jelenleg a könyvtáros- és informatorképző bázisok száma és kapacitása, illetve a képzési formák változatossága kielégítőnek, sőt: kedvezőnek mondható. A nehézségek abból a tényből fakadnak, hogy mindmáig nem tudni biztosan, hogy az elektronikus könyvtárak korszakában miként alakul a szakma, pontosabban fogalmazva: a szakma nagy számosságú derékhadának a jövője. Valószínűleg radikálisan nem következnek be a könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztatás elhalásával kapcsolatos jóslatok, de azt sem lehet állítani, amit a konzervatív apológéták szeretnének: nincs és nem lesz semmi vész, sem a könyvtárosok, sem a könyvtárak iránti társadalmi igény nem szűnik meg, és nem változik lényegesen.

Az a világszerte érvényesülő tendencia, amely a korábban egységes könyvtárosképzést többféle képzésre differenciálja, Csehországban is érvényesül. Ennek megfelelően vannak (számítógépi és telekommunikációs ismeretekkel „dúsított”) könyvtárosképző, a történeti anyagok kezelésére és konzerválására hivatott bibliológusképző, valamint az ipar, a kereskedelem és a pénzügyvilág szükségleteit kielégítő információs menedzserképző változatok.

A meglévő képzési bázisokról a következőket célszerű megállapítani.

A korábban működő két – a prágai és a brünni – könyvtáros középiskolából csak egy, a másodjára felsorolt maradt meg. Tulajdonképpen az is „dívatjamúlt” forma. Időleges fennmaradását a közkönyvtári szféra szükségletei indokolják. Az itt végzett fiatalok szakmai tudását és szak-, illetve szépirodalmi tájékozottságát speciális tanfolyamokon való részvétellel igyekeznek növelni, illetve szinten tartani.